

Brief uit Kekerdom

Het was in 1944, op woensdagnamiddag 25 oktober. Het was druk op het kerkplein bij de Wer
enfriduskerk
in Zieuwen
t

.
De m
ensen stonden druk te praten en gespannen de weg af te turen
. Fietse
n of andere vervoermiddelen zag
je
niet, hooguit enkele boerenkarren met een oud paard erv
oor.
Alle gesprekken gingen over hetzelfde, namelijk
de
aangekondigde
komst van
oorlogs
vluchtelingen
uit Kekerd
om.

Wat was er gebeurd met die Kekerdommers, waarom waren ze op de vlucht?

Hun rivierdorp was een maand eerder onder vuur komen liggen, na de geallieerde
luchtlandingen
om
de Rijnbr
uggen te

veroveren.

Dat laatste

was

maar

deels

gelukt

en

de legers

hielden elkaar in een bloedige houdgreep. De Duitsers waren sterker dan gedacht en verschansten zich in de oostelijke rivierdorp

en, waaronder Kekerdom.

De burgerbevolking zat in de knel en vluchtte de schuilkelders in

.

De Duitsers

wilden de handen vrij en ge

en hinder van de burgers

, ook omdat ze van plan waren de rivierdijk op te blazen

. Op 20 oktober joeg de bezetter

daarom

alle bewoners het dorp uit en de Kekerdommers werden gedwongen de Rijn over te steken naar de Achterhoek

, met achterlating van al hun bezittingen

.

Wie in de Achterhoek

geen

familie had om

te schuilen

, was aan het lot overgeleverd en

vertrouwde op

de voorzienigheid in de persoon van de dorps

pastoor

, die als een herder zijn kudde voorging. Het vertrouwen in de kerk was groot in die dagen

.

De Kekerdommers hadden hun gastvrij onthaal in Zieuwent vooral te danken aan Pastoor Bergervoet. Deze Pannerdense priester was in de oorlogsjaren pastoor in Zieuwent. Drie dagen daarvoor, op de zondagmorgen, hield hij vanaf de kansel een gloedvolle preek om de deuren gastvrij te openen

. Hij maakte zich grote zorgen over de verdreven geloofsgenoten uit zijn geboortestreek.

Bovendien kon hij goed met Jan Pulles, de Kekerdomse pastoor.

Zijn oproep van de kansel vond veel weerklank. Zieuwentse 40-plussers die zich zonder risico op straat konden begeven, gingen de boerderijen langs om inkwartiering te organiseren. Op 25 oktober waren op het kerkplein de vruchten van die voorarbeid zichtbaar. Zieuwent stond in groten getale gereed om de Kekerdommers op te nemen.

De dorpen Zieuwent en Mariënvelde waren in de oorlogsjaren buitengewoon gastvrije toevluchtsoord en voor vluchtelingen, onderduikers en deutschfeindliche Terroristen (zo noemden de Duitsers onze verzetshelden). Vrijwel elk gezin verleende onderdak.

Zieuwent telde daardoor in het laatste oorlogsjaar het dubbele aantal inwoners. Ook de Kekerdommers –ze waren wel met vijfhonderd– voelden zich hier snel thuis en konden eindelijk weer op adem komen nu ze aan het acute oorlogsgeweld waren ontsnapt.

Nauwelijks twee weken later kregen de Kekerdommers een nieuwe opdoffer te verwerken. De Nazi-

autoriteiten
gaven opdracht dat ze
Zieuwent moesten verlaten om
plaats te mak
en voor Noord-Limburgse evacués. D
e
verslagenheid
onder de Kekerdomm
ers
was enorm, ze voelden zich juist zo goed thuis in deze katholieke gemeenschap met haar
warme volksaard

.
P
astoor Pulles
werd
door de Nazi's
onder
druk gezet om met zij
n parochianen naar Groningen
te vertrekken

.
De animo was
echter
gering
en de
herfstige
weersomstandigheden voor zo
,

n onderneming
belabberd
. De tocht
zou
immers te voet en met boerenwagens
moeten gebeuren
en zou weken duren.

O
m de pressie op te voeren
werd
door de autoriteiten
gedreigd met
inhouding
van voedselbonnen

.
Uiteindelijk zwichtte d
e
Kekerdomse pastoor

omdat hij zijn parochianen niet in gevaar wilde brengen
en
hij vertrok
op 9 november 1944
met de helft van zijn
dorpsgenoten
naar Gron
ingen.

Z
o'n 250
volgelingen
sloten
zich bij hem aan

.
E
venzoveel
Kekerdommers
lieten zich
door hun
Zieuwentse gastgezinnen
overhalen om
achter
te blijven en te vertrouwen op de Achterhoekse gastvrijheid.

“
Bonnen of geen bonnen

”
, zo spraken de Zieuwentse boeren,

“
wij zorgen ervoor dat er eten is voor jullie
”

. Zo kwam het dat een
flink
deel van de Kekerdommers toch de volle evacuatie-
tijd doorbracht in de Achterhoek

.

De laatste oorlogswinter was ongemeen koud en de bevrijding liet veel langer op zich wachten
dan gedacht. Er heerste
schaarste aan levensmiddelen en gebruiksartikelen,
hoewel de

Zieuwentse
boeren er wonderwel in sla
a
g
d
en
iedereen aan het eten te houden, ook de onde
rduikers en evacués, niemand lee
d honger.
D
uizenden hongerigen uit
de grote steden
ondernamen
voedseltocht
en naar de Achterhoek. Zij klopt
en evenmin tevergeefs aan in Zieuwent.

Vanaf februari 1945 werd de oorlogssituatie in de Achterhoek grimmiger. Het front schoof nade
rbij en de
verliezende
Duitsers raakten
steeds
gefrustreerder.
Afzichtelijke vergeldingsacties waren het gevolg, zoals de
executie van 46 verzetsmensen
op 3 maart
in Rademakersbroe
k bij Varsseveld

.
A
rgwaan en spanning
stegen
naar ondraaglijke hoogte
toen
in de laatste oorlogsfase
Duitse gemotoriseerde eenheden
inkwartiering afdwongen
op vrijwel elke boerderij in Zieuwent

.
B

ewoners, evacués en v
ooral onderduikers moesten nu helemaal
op hun tellen passen

.

De opluchting was onbeschrijfelijk toen Zieuwent tenslotte op zaterdag 31 maart 1945 werd be
vrijd. Die dag rold
en
de
geallieerde tanks het dorp binnen.
Verrassend
genoeg
verliep
dat
vrijwel zonder slag of stoot
, omdat de Duitsers
als een dief in de nacht op de vlucht waren geslagen

.
Het hele dorp
snelde
in euforie naar
het dorpsplein.
Iedereen verkeerde
in extase.
Voor menig
Zieuwentenaar
r
wa
s
dit de belangrijkste dag in het
leven.

Natuurlijk waren de Kekerdommers ook blij, maar hun blijdschap was gereserveerder. Hun
gedachten waren gericht op de toekomst en op de toekomstige
thuis. Hoe zou het in Kekerdom zijn en hoe zou het
afgelopen zijn met hun dorpsgenoten die ze al zo lang moe
s

ten missen? Berichten

ov

er overstroming

, vernieling

en

mijnevelden

in

hun geboortedorp

zorg

d

en voor een flinke domper op de vreugde. Het zou nog vele weken duren eer ze konden

terug

keren naar Kekerdom.

Wat had die evacuatie lang geduurd, meer dan een halfjaar! Veel langer dan de

Kekerdommers bij hun

vertrek op 20 oktober had

den

kunnen denken

.

De meeste Kekerdommers waren

voordien

nog nooit van huis geweest

en

kampte

n

met heimweegevoelens.

De Achterhoekse gastvrijheid verzachtte dat

uiteraard

en

men

voelde

zich

warm genesteld bij

de

opvang

familie

s

.

Er was veel om dankbaar voor te zijn.

Maar de lokroep van het eigen dorp werd met de dag sterker.
Er waren er die naar Lobith fietsten om naar hun geboortegrond
aan de overkant
te kijken
. Een blik op
de
eigen
kerktoren was balsem voor de ziel.

Eenmaal weer thuis in mei 1945 en verlost van de spanning voelden de Kekerdommers nog
veel intenser
h
un dankbaarheid jegens de
Achterhoekse
gastgezinnen.
Dat
kwam
ook
tot
uit
ing in
de levenslange
warme
vriendschapsbanden.
Het voelde zelfs
als
een
familieband
, zo diep
.
M
en
bleef
elkaar
jaarlijks
op
zoeken en kaarten sturen.
Nog steeds is h
et
voor de Kekerdommers

een
mirakel
hoe d
e
ze
Achterhoekse
plattelandsgemeenschap
in
die
inktzwarte tijd
zo eensgezind
vasthield aan haar gastvrijheid

.
I
edereen
bleef
veilig en niemand
leed
honger
ondanks
d
e
Nazi-
terreur
.

Er is in deze Achterhoekse gemeenschap in 1944-45 een superieure prestatie van medemenselijkheid geleverd

.
Kekerdom zal dat nooit,
n
o
o
i
t
vergeten.

Namens de Kekerdomse gemeenschap,

Werkgroep KEKERDOM IN BANGE DAGEN